

A „DIVATOS“ DÉDANYÁK

Írta: OSERZY BÉLA

Csalódni tetszik Kedves Olvasóm! Ezekben a sorokban nem azokról a bizonyos dédanyákról lesz szó, akik manapság, de különösen a legutóbbi napokban annyira „divatbajóttek“; ezekben a sorokban, bármennyire is sajnálják, nem találunk politikumot. Tudom, hogy csodálkoznak, mert napjainkban szinte elképzelhetetlen, hogy a dédanyákról politikai vonatkozás nélkül is lehessen beszélni. De minthogy a jelen időben ugyan csak divatbajóttek a dédanyák, hát nézzük meg kissé közelebbről is ezeket a dédanyákat. Hogy azonban a korszablontól eltérjünk: hát ne a politikai szemüveggel, hanem azzal a békés, nyugodt szemlélettel tekintünk vissza ezekre a száz évvel ezelőtti élt matróknak, amilyenben ők éltek.

Minthogy pedig nőkről van szó (mert a nőben van egy időálló tulajdonság, amely átvonul az őskortól, a középkoron át a mai korig és mindig ott található, mint atavisztikus jelenség: a hiúságból sarjadó divatszeretet), hát a divat szemüvegén keresztül tessék vissza dédanyáink életébe: miképpen, hogyan éltek azok és vajjon a ma ugyancsak divatbajótt dédanyáknak milyen is volt a „divatjuk“?

Ha csak külsőben keressük a dédanyánkori divatban, nem lenne hü, tökéletesen kifejező a fotográfia, még akkor sem, ha elsősorban a százéves divatfotógrafiát kívánjuk elkészíteni; ellenben szükség szerű, hogy társadalmi vonatkozása társalgásuk és szokásuk ismeretének birtokába kerüljünk.

Az örökös női vonás, az idő múlásával összefüggő öregedés irtózatából leledző tulajdonság, mint női gyengeség; az évek számának letagadása bizony már dédanyáinknak is szokása volt. Ime a százéves előtt megjelent Regélő-ből vett „bizonyíték“, amely közlemény, ha karikírozta is a korszakot, de ténybeli magot is képez:

„**RAKJÁRASU IDŐ.** Bizonyos fiatal, de szerfelett dáma születése napjára meghívott vendégeivel évei számát égő viasz gyertyák által tudatta; de midőn harminczra ment számuk, rákjáráshoz kezdtek; harmincegyedik születése napján csak 30 és harmincketedikén már csak 29 gyertyát gyújtatott meg. Egy elmévez ezt látván, így szollt: „ha az idő rák módjára jár, nem sokára sötétben maradunk“.

Ugyancsak a Regélő regélte a száz év előtt férjhezmeendő hajadonoknak a következő hírt: „**KEDVEZŐ KILÁTÁSOK FERJHEZ MEHETÉSRE.** Párisban a nősiülés legújabb divatához tartozik. Ugy látszik, hogy az ifjak nősiülés iránti iszonyukat levetkezni kezdik, mert Katalin-ünnep előtti három héten több menyekző tartott, mint különben egész éven át; e carnevalra pedig 1200 pár jegyeztetett-el előre“.

Izelitől néhány tréfát szabadon szervizonom a dédanyakorabeli humorból, amely az akkori társalgás negédségét is megízlelteti:

„**SZINESZI BOSSZU.** Bizonyos megrovott színész boszujában ezt írja egy cédulára „tökfalkó“ s azt egy recensensnek, kit oda kívánt volna, hol a borsterem, ajtójára ragasztá. Más nap a recensens e látogatáson elszörnyedő színésznek e szavakkal lépett szobájába: „Őn tegnap nálam volt, de mivel honn nem talált, nevével jegyzett látogató jegyét ajtóra ragasztá, e szerint látogatását viszonzni kötelességemnek tartám“.

Igy szól egy másik, 100 év előtti tréfa: „Múlt táborozáskor egy fiatal huszár tisztnek a szemlést tartó tábornagság előtt kellett ellovagolni, midőn történetből földre hullt mentéje, s azt kardjára szurva adá-fől pajtása.“

— Viktor! — mondá erre az előbbi — inkább fülemre szurtad volna kardodat, mint mentémel!

A tábornagyoknak egyike meghallá e szavakat, s kérdé: „miért?“

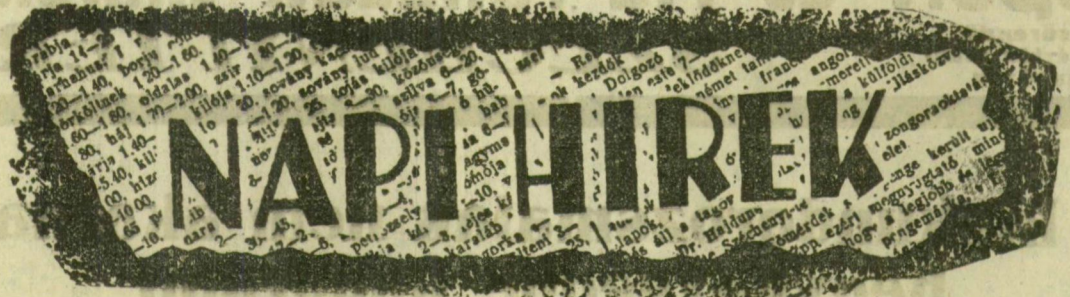
— Azért excellenciád! — felelt a kérdező — mert a seborvosnál van hitelem, de a szabónál nincsen!“

Az akkori társalgást stílusban, témában a művelődni akarás jellemzi. A száz év előtti „lovagok“ udvarlái nyelve is más volt s a társalgási téma ilyen gondolatok körül mozgott: „A nemzetek művelődésének fő alapja a nyelv művelődése. Mind addig lassan halad bármely nemzet is, míg nyelve nem tiszta és mivel. Példa erre az angol, francia és német nemzet.“

Lássunk egy bölcselkedést: „önbizottság sok rosznak kuforrása. Tapasztalás szerint önségükben azok szoktak legelbizakodottabbak lenni, kikben alig van valami esudálni és követni való“.

Nos, de a divatról sem feledkezzünk meg! Hiszen dédanyáink sem voltak mentesek a divat-rabság alól. A divatlevelek, amelyek a „Honnművész“ specialitásai voltak, pontosan visszatükrözik az egy évszázaddal ezelőtti divatot, hogy miképpen öltöztek a dédanyáink:

„Párisban a bálruhákat virágok, a hajakat gyémántok, a karokat gyöngyök ékesítik. A multkor adatott udvari bálban fehér, szürke és fekete szín volt kitűnő a ruhákban; túll és krep, tunika, napi renden volt. Az Apponyi grófnál végbement esti mulatságon a nőnek nagy lényiséssel jelent-meg pékin, himzett moire, fehér, rózsá, kék színű s arany ezüst csipkével körözött ruhákban. A gyémánt- és ékszerek nagy mennyiségben tündöklöttek. Az angol nagykövetség adatott mulatság is pompás és népes. Az arany és ezüst csipkék nagy számmal uralkodnak az ideifarsangban. Pesten a nemzeti casino termében febr. 17-kén adatott táncmulatságban a fiatal nőszemélyek ruha újjal átálján véve rövidek voltak; a keztyük fél hosszúságúak. Arany csipkés fekete bárson fejkötővel is jelent-meg egy asszony-ság“.

— Ma kezdődnek a Katolikus Növendő Egyesület nagybőjti előadásai. A szegedi Katolikus Növendő Egyesületben az első nagybőjti előadás ma, szerdán délután fél 6 órakor kezdődik. Tárnya: Az evangélium tanítása a földi javak élvezetéről s a lelki szegénységről. Előadja: Knébel Miklós dr. pápai kamarás budapest-krisztinavárosi plébános. Az egyesület fölkeri katolikus testvéreit, hogy minél nagyobb számban megjelenjen sziveskedjenek az előadáson.

— Áthelyeztek Pozsonyból három vezetőhivatalt. Pozsonyból jelentik: Most látott napvilágot az a rendelkezés, melynek értelmében három vezetőhivatalt elköltöztetnek Pozsonyból. A pozsonyi vasutigazgatóságot Besztercebányára, a vezérgazdálkodó igazgatóságot Zsolnára, a postafőigazgatóságot pedig Trencsénbe helyezték. A polgári hivatalok elköltöztetésével párhuzamosan folyik a kaszárnyák kiürítése is, elvitték a városból az összes speciális csapatokat, a híradóosztályt, az árkászokat, a könnyű és középnehéz tüzéséget. Az eddig ott állomásozó gyalogezrednek is csak két százada marad Pozsonyban a vizilaktanyában.

— A hereceprimás serlegbeszédét felolvassák a Corvin-vacsorán. Budapestről jelentik: A Corvin-láncosok és koszosok minden évben Mátyás napjának előestéjén serlegvacsorát rendeznek. Az idén a vacsorát csütörtökön tartják meg a serlegbeszéd tartására az intézőség Serédi Jusztinián dr. bíboros-hercegeprimás kérte fel. Mivel időközben elhunyt XI. Pius pápa és a magyar hercegeprimásnak Rómába kellett utaznia, a serlegbeszéd elkészített szövegét eljuttatja a testület vezetőségéhez, amely úgy döntött, hogy a hercegeprimás serlegbeszédét a vacsora keretében a testület egyik tagja fogja felolvasni. Serédi hercegeprimás az új pápa megkoronázását is bevárja Rómában és csak annak megtörténte után érkezik vissza.

— ANNA-ÁSVÁNYVIZ.

— Halálozás. Skrajnka Sárka, Skrajnka Frigyes műsz. tanácsos leánya, 24 éves korában f. hó 20-án hosszú szenvedés után elhunyt. Temetése a helyvárosi temető kis ravatalozójából f. hó 22-én délelőtt fél 11 órakor.

— Ha műfog, legyen Valódi Wipia.

te szín volt kitűnő a ruhákban; túll és krep, tunika, napi renden volt. Az Apponyi grófnál végbement esti mulatságon a nőnek nagy lényiséssel jelent-meg pékin, himzett moire, fehér, rózsá, kék színű s arany ezüst csipkével körözött ruhákban. A gyémánt- és ékszerek nagy mennyiségben tündöklöttek. Az angol nagykövetség adatott mulatság is pompás és népes. Az arany és ezüst csipkék nagy számmal uralkodnak az ideifarsangban. Pesten a nemzeti casino termében febr. 17-kén adatott táncmulatságban a fiatal nőszemélyek ruha újjal átálján véve rövidek voltak; a keztyük fél hosszúságúak. Arany csipkés fekete bárson fejkötővel is jelent-meg egy asszony-ság“.

Ezekből a divatlevelekből informálódott azután az ország; a megyei, városi előkelő hölgyek hűen lemásolták a külföldi és fővárosi divatot. Így alakult ki egy országosan egységes élet- és stílusdivat, amely az akkori ur osztálynak az egyöntetűségét megadta mindenféle relációban.

Kedves Olvasóm! Ugye milyen furcsa, hogy ezek a kedves, búbajos naiv dédanyák, akik tudat alatt ilyen irányított életközösségben éltek Magyarországon, ma, a dédunokájuk korában, százegynéhány esztendő múlva ismét „divatbajónnek“, sőt, még politikai bonyodalmat is idézhetnek elő... Ugye milyen furcsa?

— Tulságosan vérmes embereknél, kiváltkép akiknél az igen nagy nedvesség mindenféle kellemetlen tünete, mint gyors elfáradás, elbágyadás, a teltség érzete, gyakran jelentkezik, kitűnő hatással szokott járni, ha néhány hétig naponta reggel, éhgyomorral egy pohár természetes „Ferenc József“ keserűvizet isznak. Kérdezze meg orvosát.

Kelleti és magyar perzsaszőnyegek

szak-szerű javítása **Fischer Aladárné**

szőnyegszövedéjében, Dugonics-utca 14. sz.

— Rendelet az ügyvédi névjegyzékről. Budapestről jelentik: Az igazságügyminiszter rendeletet adott ki, amellyel kimondja, hogy az ügyvédek névjegyzékébe való felvétel tárgyában intézkedő bizottság a felvétel iránt az 1937. évi IV. tc. 46. szakaszának utolsó bekezdése alapján előterjesztett kérelem tárgyában a törvény hatálybalépésétől és végrehajtásáról szóló 25.000—1937. I. M. számú rendelet 49. szakaszának rendelkezése értelmében a felmerülő szükséghez képest az év folyamán bármikor tartott rendkívüli ülésben határoz; a felvétel joghatálya a felvételt elrendelő határozat jogerőre emelkedésének napjával kezdődik. Ez a rendelkezés a folyamatban levő ügyekben is irányadó.

— Megjelent a „Magyar Szárnyak“. A Légügyi Hivatal irányításával szerkesztett „Magyar Szárnyak“ aviatikai folyóirat februári száma kivételesen gazdag tartalommal, gyönyörűen illusztrálva jelent meg. Szegheő dr. százados „Tilos területek, határkapuk“ címmel a repülés körébe vágó tudnivalók legérdekesebb problémáit tárgyalja. Boesor Elemér főhadnagy, a 28-ik feldeítő század háborús hőstetteiről számol be és ugyancsak az ő tollából „Mare Nostrum“ címmel érdekesítő regényvázlat jön a legújabb számban. A katonai rovatban Nagy Béla főhadnagy a spanyol háború légieseményeit tárja elénk, a sportrepülő rovatban Rotter Lajos kiváló mérnök-pilótánk, a Magyar Aero-Szövetség alelnöke számol be a vitorlázó repülés jövő feladatairól. Hille Alfréd dr. aligazgató és Subay József főmérnök-százados műszaki és tudományos beszámolója, valamint „Az ifjú repülő“ melléklet gazdagítja még az új számot. A lap ára nagy terjedelme ellenére is csak 50 fillér. Kapható mindenütt.